

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Cyngor Gwynedd (Yn cynnwys:

Y Cydbwyllgor Anghenion Addysgol Arbennig

Y Cydbwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd

Cydbwyllgor GwE)

Blwyddyn archwilio: 2013-14

Cyhoeddwyd: Ebrill 2014

Cyfeirnod y ddogfen: 256A2014

Statws y ddogfen

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar y llywodraeth a chaiff ei benodi gan Ei Mawrhydi y Frenhines. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sef bwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac er mwyn monitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn atebol i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Ar y cyd ag archwilwyr penodedig, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru, gan gynnwys awdurdodau unedol, yr heddlu, gwasanaethau prawf, awdurdodau tân ac achub, awdurdodau parciau cenedlaethol a chynghorau cymuned. Mae hefyd yn cynnal astudiaethau gwerth am arian llywodraeth leol ac yn asesu cydymffurfiaeth â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Y tu hwnt i lywodraeth leol, yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi a'i chyrrff cyhoeddus cysylltiedig, Comisiwn y Cynulliad a chyrrff y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a staff Swyddfa Archwilio Cymru yn anelu at ddarparu adroddiadau cymesur sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd ar stiwardiaeth adnoddau cyhoeddus a thrwy wneud hynny, feithrin dealltwriaeth a hyrwyddo gwelliant.

Lluniwyd y ddogfen hon gan Derwyn Owen, Amanda Hughes ac Alan Hughes.

Cynnwys

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Cyflwyniad	4
Archwiliad o ddatganiadau ariannol	4
Archwiliad o'r defnydd o adnoddau	10
Archwiliad o ddatganiadau Ariannol y Cydbwyllgorau	10
Ardystio hawliadau a ffurflenni grant	11
Gwaith arall a wnaed	11
Rhaglen Reoleiddio'r Archwilydd Cyffredinol	11
Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen	12

Atodiadau

Rolau a chyfrifoldebau	15
------------------------	----

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Cyflwyniad

1. Paratowyd yr Amlinelliad hwn o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol gan Derwyn Owen, ar ran yr Archwilydd Penodedig, Anthony Barrett.
2. Yn rhinwedd fy swydd fel eich archwilydd allanol, fy amcan yw cynnal archwiliad sy'n cyflawni fy nyletswyddau statudol fel yr Archwilydd Penodedig a'm rhwymedigaethau o dan y Cod Ymarfer Archwilio, sef:
 - archwilio eich datganiadau ariannol ac ardystio p'un a ydynt yn 'gywir a theg';
 - asesu a ydych wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y defnydd o adnoddau.
3. Diben yr amlinelliad hwn yw egluro'r canlynol i chi:
 - Dull fy nhîm archwilio o wneud y canlynol:
 - archwilio eich datganiadau ariannol ar gyfer y flwyddyn sy'n dod i ben ar 31 Mawrth 2014, gan gynnwys y risgiau sylweddol o gamddatganiadau perthnasol yn eich datganiadau ariannol a sut rydym yn bwriadu mynd i'r afael â hwy;
 - asesu eich trefniadau ar gyfer sicrhau bod adnoddau yn cael eu defnyddio'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol.
 - Yr amserlen arfaethedig, y ffioedd a'r tîm archwilio.
 - Cwmpas yr archwiliad, ein priod gyfrifoldebau a sut rydym yn sicrhau annibyniaeth a gwrthrychedd yn ein gwaith.
4. Ni chyfyngwyd arnaf wrth gynllunio cwmpas yr archwiliad hwn.

Archwiliad o ddatganiadau ariannol

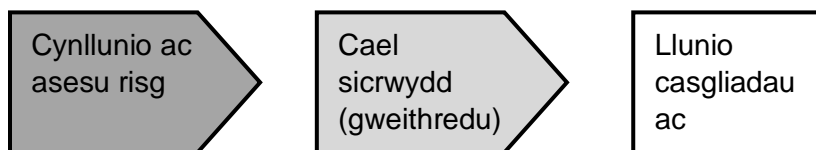
5. Fy nghyfrifoldeb i yw cyhoeddi adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar y canlynol:
 - P'un a yw'r cyfrifon yn rhoi 'darlun cywir a theg' o alldro a sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd (y Cyngor). Mae hyn yn rhoi sicrwydd bod y cyfrifon:
 - yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol pa un a gawsant eu hachosi drwy dwyll neu wall;
 - yn cydymffurfio â'r gofynion statudol a'r gofynion cymwys eraill;
 - yn cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu o ran cyfrifyddu.
 - Cysondeb y wybodaeth yn y Rhagair Eglurhaol gyda'r datganiadau ariannol.
6. Mae'n rhaid i'm hadroddiad hefyd ddatgan drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2013-14 yn cydymffurfio â gofynion.

Dull archwilio

7. Mae gwaith archwilio fy nhîm yn defnyddio amrywiaeth o dechnegau i asesu risg a chael tystiolaeth a sicrwydd archwilio, ac mae'n seiliedig ar ddealltwriaeth drylwyr o'ch

busnes. Mae'r ddealltwriaeth hon yn galluogi fy nhîm i ddatblygu dull archwilio sy'n canolbwyntio ar fynd i'r afael â risgiau penodol gan roi sicrwydd ar yr un pryd ynglŷn â'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd. Mae tri cham i'n dull archwilio fel y nodir yn Arddangosyn 1.

Arddangosyn 1: Ein dull archwilio

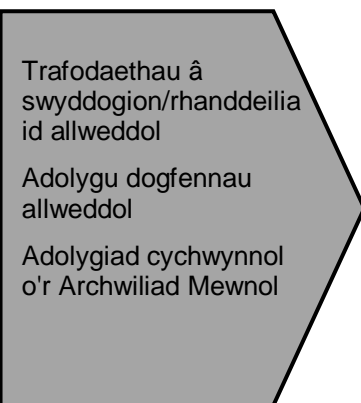

8. Caiff y gwaith a wnawn yn y tri maes hyn ei egluro'n fanylach yn Arddangosyn 2.
9. Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr bod y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig yn gywir ac yn deg, ond mabwysiadaf gysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a gweithredu'r archwiliad, ein nod yw dod o hyd i gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig, hynny yw, y rhai hynny a allai gamarwain rhywun sy'n darllen y cyfrifon. Caiff y lefelau a ddefnyddiaf i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol eu nodi yn fy adroddiad i'r pwyllgor archwilio cyn cwblhau'r archwiliad.
10. At ddibenion cyflwyno adroddiadau, byddwn yn ystyried na fydd angen i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ystyried unrhyw gamddatganiadau sydd islaw lefel 'ddibwys' (pump y cant o berthnasedd neu £100,000, pa un bynnag sydd isaf) ac felly ni fyddwn yn eu dwyn i'w sylw.

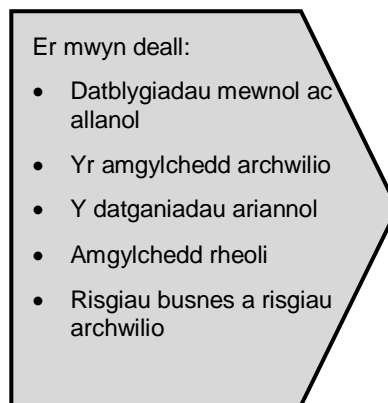
Arddangosyn 2: Ein dull archwilio

Cynllunio ac asesu risg

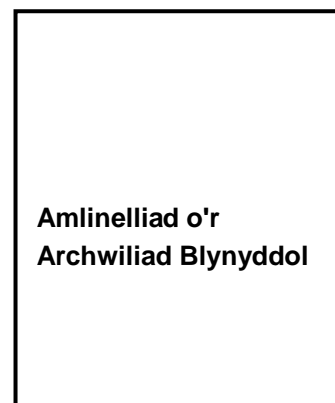
Tasgau allweddol

Amcanion

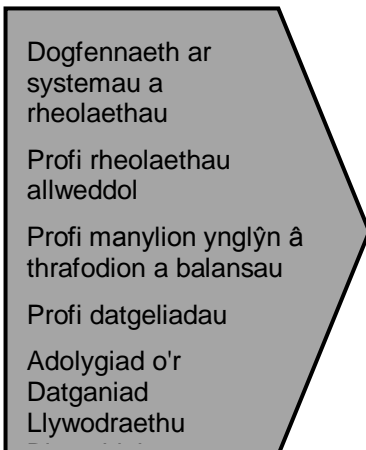

Gwaith

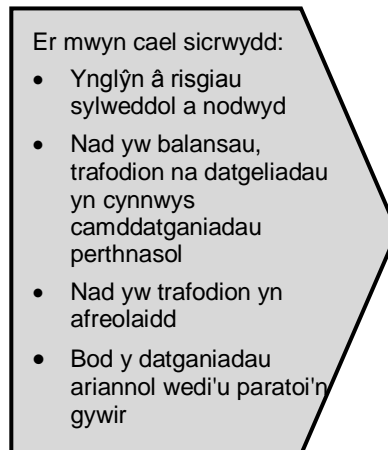

Cael sicrwydd (gweithredu)

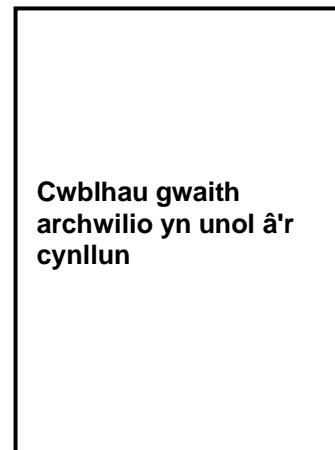
Tasgau allweddol

Amcanion

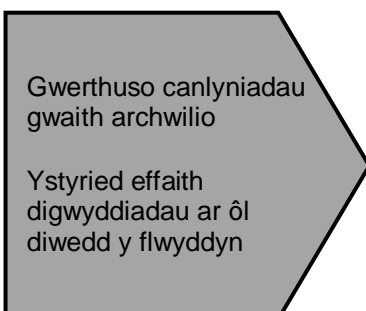

Gwaith

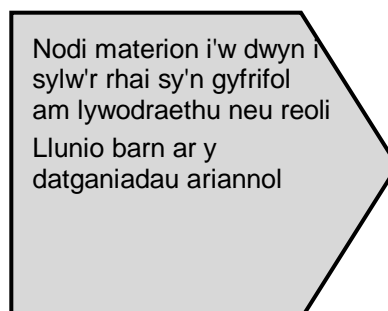

Llunio casgliadau ac adroddiadau

Tasgau allweddol

Amcanion

Gwaith

-
11. Wrth gynllunio fy ngwaith a meithrin dealltwriaeth o'r Cyngor, rwyf yn ystyried yr amgylchedd rheoli gan gynnwys gweithgareddau'r Adran Archwilio Mewnol i benderfynu ar effaith bosibl ei gwaith ar fy ngweithdrefnau arfaethedig ac i werthuso i ba raddau y gallaf ddibynnu ar y gwaith hwnnw.
12. Fel rhan o'r broses gynllunio, ystyriodd fy staff y wybodaeth y byddai ei hangen i ategu'r cyfrifon a gyflwynwyd i'w harchwilio. Bydd y ffioedd, unwaith y cytunir arnynt, yn seiliedig ar y dybiaeth y caiff y wybodaeth hon ei darparu yn unol â'r amserlenni y cytunwyd arnynt a'r safonau ansawdd rydym yn eu disgwyl. Mae'r prif dybiaethau eraill a ddefnyddir gennyf wrth bennu'r amcangyfrif o ffioedd fel a ganlyn:
- bod y datganiadau ariannol a'r papurau gwaith ategol wedi cael eu hadolygu a'u dilysu gan reolwyr, er mwyn rhoi sicrwydd i'r Swyddog Ariannol Cyfrifol eu bod yn 'gywir a theg';
 - y bydd yr holl swyddogion priodol ar gael yn ystod yr archwiliad;
 - bod yr holl reolaethau a gwiriadau angenrheidiol ar waith gennych i alluogi'r Swyddog Ariannol Cyfrifol i roi'r holl sicrwydd sydd ei angen arnaf yn y Llythyr Sylwadau a anfonir ataf;
 - bod y gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi cwblhau'r rhaglen waith a gynlluniwyd ganddo a bod rheolwyr wedi cymryd yr holl gamau gweithredu adferol angenrheidiol ar faterion a allai fod wedi effeithio ar y datganiadau ariannol.

Risgiau archwilio a materion

Risgiau sy'n gysylltiedig â chamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu

13. Mae Arddangosyn 3 yn rhoi gwybodaeth am y prif risgiau gweithredol ac ariannol a wynebwr gan y Cyngor a allai effeithio ar fy archwiliad. Dyma'r prif risgiau a nodais yn ystod y broses gychwynnol o gynllunio'r archwiliad, yn seiliedig ar wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, a'r camau a gynigiwyd i fynd i'r afael â hwy. Mae'n bosibl y bydd angen i mi newid y cynllun archwilio os bydd unrhyw risgiau newydd yn dod i'r amlwg. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau i'r cynllun archwilio heb eu trafod yn gyntaf â swyddogion a, lle y bo'n berthnasol, y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.

Arddangosyn 3: Crynodeb o'r prif risgiau archwilio a'r ymatebion arfaethedig

Risgiau	Camau gweithredu arfaethedig
Risgiau sy'n ymwneud â'r amgylchedd rheoli	
<p>Mae risg y bydd rheolwyr yn diystyru rheolaethau ym mhob endid ar hyn o bryd. Am nad oes modd rhagweld sut y gallai rheolaethau gael eu diystyru yn y fath fodd, ystyrir ei bod yn risg sylweddol.</p> <p>At hynny, mae'r Cyngor yn parhau i wynebu pwysau ariannol sylweddol, gan gynnwys toriadau ariannol. Gallai'r pwysau ariannol presennol ar y Cyngor gynyddu'r risg y gallai dyfarniadau ac amcangyfrifon rheolwyr gael eu gogwyddo mewn ymdrech i ateb ei heriau ariannol.</p>	<p>Byddwn yn:</p> <ul style="list-style-type: none">• profi priodoldeb cofnodion mewn dyddlyfrau ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol;• canolbwyntio ar brofi rhannau o'r datganiadau ariannol a allai gynnwys gogwydd wrth gofnodi;• gwerthuso'r rhesymeg dros unrhyw drafodion sylweddol nad oes a wnelont â busnes arferol.
<p>Mae risg o gamddatganiadau perthnasol oherwydd twyll wrth gydnabod refeniw ac fel y cyfryw, fe'i hystyrir yn risg sylweddol.</p>	<p>Byddwn yn adolygu'r cynllun ac yn profi gweithrediad rheolaethau yn y systemau sy'n ymwneud â'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none">• rheoli'r trysorlys;• incwm grant;• ffynonellau eraill o incwm.
<p>Yn dilyn mater a nodwyd yn 2013-14, mae risg nad yw'r data aelodaeth a ddarperir i'r actiwari sy'n cael i'w defnyddio i baratoi'r datgeliadau blynyddol o dan Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19 (Buddiannau Cyflogeion), yn ddigon cadarn.</p>	<p>Byddwn yn adolygu'r ymarfer a gynhaliwyd gan staff y Cyngor i arolygu cywirdeb y data a ddarperir i'r actiwari ac yn ystyried pa un a allwn gael sicrwydd ynghylch eu cywirdeb.</p>
Risgiau sy'n ymwneud â systemau ariannol	
<p>Risg nad yw rheolaethau ariannol lefel uchel y Cyngor wedi'u cynllunio nac yn gweithredu yn effeithiol i atal a nodi camddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol.</p>	<p>Byddwn yn adolygu cynllun ac yn profi gweithrediad rheolaethau lefel uchel yn:</p> <ul style="list-style-type: none">• y brif system gyfrifyddu;• y system rheoli cyllidebol;• y broses o baratoi cyfrifon.
Risgiau sy'n ymwneud â pharatoi'r cyfrifon	
<p>Mae risg nad yw pecynnau ymadael i'r swyddogion sydd yn gadael llywodraeth lleol yn cydymffurfio'n llawn â gofynion y Cod a pholisiau cynghorau unigol. Ystyrir bod taliadau o'r fath yn sensitif a pherthnasol.</p>	<p>Byddwn yn ystyried y driniaeth gyfrifyddu a'r broses o ddatgelu pecynnau gadael.</p>

Risgiau	Camau gweithredu arfaethedig
<p>Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, bydd angen amcangyfrif nifer o ffigurau'r cyfrifon megis darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau'r Cyngor (e.e. hawliadau cyflog cyfartal, anghydfodau cyfreithiol).</p>	<p>Byddwn yn adolygu'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yr asesiad blynyddol a wnaed gan swyddogion o'r sail y gwneir amcangyfrifon arni a'r sail y cânt eu hadolygu arni yn unol â'r wybodaeth ddiweddaraf; • dogfennaeth a ddelir i ategu amcangyfrifon y daethpwyd iddynt a dyfarniadau a wnaed, gan gyfeirio at bapurau a ddarparwyd i'w hategu. <p>Byddwn hefyd yn sicrhau y caiff gofynion cyfrifyddu a datgelu priodol eu cynnwys o fewn y datganiadau ariannol.</p>
Risgiau sy'n ymwneud â datganiadau ariannol	
<p>Mae perygl y caiff y datganiadau ariannol eu cam-ddatgan yn sylweddol oherwydd gwall neu am fod trafodion, balansau a datgeliadau wedi eu hepgor.</p>	<p>Byddwn yn cynnal rhaglen o brofion archwilio er mwyn mynd i'r afael â risgiau a nodwyd fel rhan o'n gwaith cynllunio ac adolygu'r datganiadau ariannol drafft.</p>
<p>Rydym wedi nodi nifer o ddatgeliadau fel datgeliadau o natur berthnasol. Mae'r rhain yn cynnwys datgelu Partïon Cysylltiedig a'r nodyn ar Gydabyddiaeth.</p>	<p>Byddaf yn cynllunio profion manwl i gael y sicrwydd gofynnol na cham-ddatganwyd y datgeliadau a nodwyd yn ddatgeliadau perthnasol.</p>

Materion o ran cyfrifyddu a chyflwyno adroddiadau

14. Yn ogystal â'r risgiau archwilio sylweddol a nodir uchod, mae angen i mi hefyd ystyried unrhyw ofnion newydd o ran cyfrifyddu a chyflwyno adroddiadau sy'n effeithio ar fy nghyfrifoldebau. Ceir crynodeb o'r newidiadau mwyaf arwyddocaol o ran cyfrifyddu a chyflwyno adroddiadau sy'n gymwys i 2013-14 yn Arddangosyn 4.

Arddangosyn 4: Newidiadau arwyddocaol o ran cyfrifyddu a chyflwyno adroddiadau ar gyfer 2013-14

Newid o ran cyfrifyddu a chyflwyno adroddiadau
<p>IAS 1 Cyflwyno Datganiadau Ariannol</p> <p>Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wedi'i ddiwygio o ganlyniad i'r diwygiadau i IAS 1 <i>Cyflwyno Datganiadau Ariannol</i> a wnaed ym mis Mehefin 2011 (lle y bônt yn berthnasol i awdurdod) a'r diwygiadau i IAS 19 a wnaed ym mis Mehefin 2011. Mae'r gofyniad i Ariannu ac Incwm o Fuddsoddiad a Gwariant gynnwys 'cost llog pensiynau ac elw disgwylidig ar asedau pensiwn' wedi'i ddisodli gan 'llog net ar y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net (ased)'. Erbyn hyn mae Ariannu ac Incwm o Fuddsoddiad a Gwariant hefyd yn cynnwys 'ailfesuriadau o'r rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net (ased) ar gyfer buddiannau cyflogion hirdymor a gydnabyddir yn unol ag adran 6.2'.</p>

Newid o ran cyfrifyddu a chyflwyno adroddiadau

IAS 19 *Buddiannau Cyflogeion*

Mae Pennod 6 o'r cod yn cynnwys diwygiadau o ganlyniad i'r newidiadau a wnaed i IAS 19 *Buddiannau Cyflogeion* a wnaed ym mis Mehefin 2011:

- diwygiadau i'r diffiniadau yn adran 6.1;
- terminoleg wedi'i diweddarau, diwygiadau i'r gofynion adnabod ac esboniadau o'r gofynion datgelu yn adran 6.2;
- diwygiadau i'r gofynion adnabod yn adran 6.3 Buddiannau Terfynu ac esboniad o'r gofynion datgelu;
- diwygiadau i'r gofynion dosbarthu, adnabod, mesur a datgelu yn adran 6.4 Buddiannau Ôl-gyflogaeth.

Archwiliad o'r defnydd o adnoddau

15. Er mwyn cyflawni fy nghyfrifoldebau o ran y trefniadau a sefydlwyd gan y Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau, byddaf yn dibynnu ar y canlynol:
 - canlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed ar y datganiadau ariannol;
 - system rheolaeth fewnol y Cyngor, fel y nodir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'm hadroddiad cysylltiedig;
 - canlyniadau gwaith a gynhaliwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol, gan gynnwys gwaith a gynhaliwyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), ardystiadau o hawliadau a ffurflenni ac ymarferion paru data;
 - canlyniadau gwaith cyrff adolygu allanol eraill, lle y bo hynny'n berthnasol i'm cyfrifoldebau;
 - unrhyw waith arall sy'n ymdrin â materion nas cwmpeisir gan yr uchod, ac yr wyf o'r farn ei fod yn angenrheidiol i gyflawni fy nghyfrifoldebau.

Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol y Cydbwyllgorau

16. Cyngor Gwynedd yw awdurdod arweiniol y tri Chydbwyllgor, sef y Cydbwyllgor Anghenion Arbennig, Cydbwyllgor GwE a'r Cydbwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd.
17. Mae'n ofynnol i bob Pwyllgor naill ai paratoi datganiadau ariannol, neu gyflwyno ffurflen flynyddol sy'n destun archwiliad.
18. Bydd fy null archwilio ar gyfer y Cydbwyllgorau yr un fath, mewn egwyddor, â'r hyn a nodir uchod ar gyfer y Cyngor.
19. **Mae Arddangosyn 5** yn rhoi gwybodaeth am y prif risgiau gweithredol ac ariannol a wynebwr gan y Cydbwyllgorau a allai effeithio ar fy archwiliadau.

Arddangosyn 5: Crynodeb o brif risgiau archwilio'r Cydbwyllgorau a'r ymatebion arfaethedig

Risgiau	Camau gweithredu arfaethedig
Cydbwyllgor GwE	
Dyma flwyddyn weithredol gyntaf y Cydbwyllgor ac felly'r tro cyntaf i'r datganiadau ariannol gael eu paratoi.	Byddwn yn cynllunio profion manwl er mwyn cael y sicrwydd gofynnol bod y cyfrifon wedi'u paratoi yn unol ag arferion priodol a'u bod wedi'u nodi mewn ffordd berthnasol.

20. Byddaf yn cyhoeddi fy adroddiad ar y datganiadau ariannol i'r priod bwyllgor i'w ystyried cyn i'r Archwilydd Penodedig gyflwyno ei farn.

Ardystio hawliadau a ffurflenni grant

21. Mae'r Archwilydd Penodedig, gan weithredu fel asiant ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, yn cyflawni gwaith ardystio ar hawliadau a ffurflenni grant y Cyngor yn unol â chyfarwyddiadau a gyhoeddir gan yr Archwilydd Cyffredinol.
22. Yn 2012-13, archwiliodd fy nhîm archwilio 62 o hawliadau a ffurflenni grant. Ceir crynodeb o'r gwaith hwn mewn adroddiad ar wahân ar 'Ardystio Grantiau a Ffurflenni 2012-13', a gyhoeddir ym mis Mai 2014.
23. Yn 2013-14, rhagwelaf y byddaf yn archwilio nifer debyg o hawliadau, y bydd nifer ohonynt yn gymhleth eu natur, sef; hawliadau Budd-daliadau Tai a Budd-daliadau'r Dreth Gyngor; Ffurflenni Pensiynau Athrawon; hawliadau grant Cymunedau yn Gyntaf; a nifer o hawliadau grant Cronfeydd Ewropeaidd.

Gwaith arall a wnaed

24. Yn ogystal â'm cyfrifoldebau o ran archwilio datganiadau ariannol statudol y corff a nodwyd uchod, mae hefyd yn ofynnol i mi ardystio datganiad a gyflwynir i Lywodraeth Cymru sy'n rhoi gwybodaeth am y cyngor i gefnogi'r gwaith o baratoi Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan.

Rhaglen Reoleiddio'r Archwilydd Cyffredinol

25. Caiff dogfen ar wahân, sef Rhaglen Reoleiddio'r Archwilydd Cyffredinol ar gyfer Archwilio Perfformiad, ei chyhoeddi yn nodi'r gwaith sydd i'w gyflawni gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan y Mesur.

Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen

Ffi

26. Ni allwn roi amcangyfrif o'n ffi am ein gwaith archwilio yn 2013-14 ar hyn o bryd.
27. O ganlyniad i ofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, bu'n rhaid i ni ddiwygio ein dull o bennu ffioedd. Bydd y Ddeddf hon yn cyflwyno gofyniad ychydig yn wahanol i Swyddfa Archwilio newydd Cymru o ran pennu ffioedd am ein holl waith archwilio unwaith y daw ei darpariaethau i rym o 1 Ebrill 2014. Er mwyn paratoi ar gyfer y gofyniad newydd hwn, bu'n rhaid i ni gael cyngor cyfreithiol i egluro nifer o'r darpariaethau. Yn sgîl y cyngor hwnnw, rydym wedi adolygu ein prosesau dyrannu a dosrannu costau er mwyn sicrhau y bydd ein trefniadau pennu ffioedd yn y dyfodol yn cydymffurfio'n llwyr â'r gofynion statudol newydd hyn. Yn anffodus, mae'r broses hon wedi bod yn llafurus. Mae'r gwaith bellach wedi'i gwblhau ac mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi ymgynghori ar ei raddfeydd ffioedd, sy'n ystyried diwygiadau a wnaed yn barod ar gyfer y ddeddfwriaeth newydd. Mae'r ymgynghoriad hwnnw yn cynnwys rhagor o wybodaeth am y gofynion deddfwriaethol newydd.
28. Rydym wrthi'n ystyried yr ymatebion i'r ymgynghoriad ac rydym yn rhagweld y byddwn yn gallu rhoi amcangyfrif i chi o'ch ffi ar gyfer 2013-14 ym mis Ebrill 2014.
29. Bydd y broses gynllunio yn barhaus, ac efallai y bydd angen i mi newid fy rhaglen o waith archwilio ac, felly, fy ffi os bydd unrhyw risgiau newydd allweddol yn codi. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau heb eu trafod yn gyntaf â'r Cyfarwyddwr Cyllid. Rhoddir rhagor o wybodaeth am raddfeydd ffioedd a phrosesau pennu ffioedd Swyddfa Archwilio newydd Cymru ar ôl eu cwblhau.
30. Mewn blynyddoedd blaenorol, ni fu unrhyw wrthwynebiadau ffurfiol i ddatganiadau ariannol y Cyngor. Fodd bynnag, caf nifer o ymholiadau ac eitemau o ohebiaeth gan y cyhoedd a phartïon eraill â diddordeb. Caiff ychydig o amser ei gynnwys yn y ffi i ymdrin â mân ymholiadau, fel rhan o'r broses gyffredinol o reoli'r archwiliad.
31. Bydd unrhyw ymchwiliadau manwl neu waith arall sydd angen ei gyflawni i ymateb i ymholiadau a gwrthwynebiadau yn arwain at ffi ychwanegol. Codir unrhyw ffi ychwanegol o'r fath ar gyfraddau dyddiol yn seiliedig ar y radd neu gymysgedd sgiliau penodol sydd ei angen ar gyfer y gwaith, ond trafodir hyn gyda'r Cyngor cyn ymgymryd â'r gwaith.

-
32. O ran pob grant neu ffurflen, mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol adennill swm sy'n cwmpasu cost lawn y gwaith perthnasol a gyflawnir. Caiff y ffi ar gyfer gwaith ardystio grantiau a ffurflenni ei chodi ar sail ddyddiol, yn unol â'r graddfeydd ffioedd sy'n ymwneud â sgiliau a nodir yn llythyr ffioedd llywodraeth leol yr Archwilydd Cyffredinol. Bydd y ffioedd yn adlewyrchu maint, cymhlethdod a materion neilltuol y grantiau penodol.
33. Ceir rhagor o wybodaeth am raddfeydd ffioedd yr Archwilydd Cyffredinol a'r broses o bennu ffioedd ar ein gwefan yn: www.wao.gov.uk/aboutus/4240.asp.

Tîm archwilio

Arddangosyn 7: Fy nhîm

Enw	Rôl	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Derwyn Owen	Arweinydd Ymgysylltu – Archwilio Ariannol	02920 320651	derwyn.owen@wao.gov.uk
Amanda Hughes	Rheolwr yr Archwiliad Ariannol	07969 919986	amanda.hughes@wao.gov.uk
Alan Hughes	Arweinydd Tîm yr Archwiliad Ariannol	01286 679158	alan.hughes@wao.gov.uk

34. Mae Arddangosyn 7 yn nodi prif aelodau'r tîm archwilio yn y Cyngor. Gallaf gadarnhau, ac eithrio un aelod o staff, nad oes unrhyw fgythytiadau hysbys i'm hannibyniaeth fel Archwilydd Penodedig nac i annibyniaeth staff na chontractwyr sy'n gweithio i mi.
35. O ran yr eithriad a nodir uchod, mae un aelod o'r tîm archwilio yn perthyn i aelod iau dros dro o staff archwilio mewnol y Cyngor. O ganlyniad, rydym wedi cymryd camau i sicrhau na fydd ein haelod o staff yn rhan o unrhyw waith a wneir gennym o bosibl sy'n ymwneud â'r adolygiad o'r archwiliad mewnol na'r rhaglen waith.

Amserlen

36. Byddaf yn cyflwyno adroddiadau, neu waith arall y cytunwyd arno, i'r Pwyllgor Archwilio sy'n ymdrin â'r meysydd gwaith a nodir yn y ddogfen hon. Nodir fy ngherig milltir allweddol yn Arddangosyn 8.

Arddangosyn 8: Amserlen

Gwaith arfaethedig	Cyflawni'r gwaith	Llunio'r adroddiad terfynol
Amlinelliad o Archwiliad Blynyddol Ariannol 2014	Rhagfyr 2013 – Mawrth 2014	Ebrill 2014
Gwaith ar y cyfrifon ariannol: <ul style="list-style-type: none">• Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol• Barn ar y Datganiadau Ariannol• Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan	Gorffennaf – Medi 2014 Medi 2014 Medi 2014	Medi 2014 Medi 2014 Medi 2014
Gwaith ar y Defnydd o Adnoddau	Medi – Hydref 2014	Tachwedd 2014
Llythyr Archwilio Blynyddol 2014	Hydref 2014	Tachwedd 2014

Atodiad 1

Rolau a chyfrifoldebau

Paratowyd yr Amlinelliad hwn o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol i fodloni gofynion y safonau archwilio ac arferion archwilio priodol. Mae'n rhoi amlinelliad i Gyngor Gwynedd (y Cyngor) o'r gwaith archwilio ariannol sydd ei angen ar gyfer datganiadau ariannol 2013-14.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 (Deddf 2013) yn nodi mai'r Archwilydd Cyffredinol fydd archwilydd cyrff llywodraeth leol yng Nghymru. Fodd bynnag, nid yw Deddf 2013, yn darparu trefniadau trosglwyddo lle mae penodiad unigolyn fel archwilydd o dan adran 13 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn parhau i fod yn weithredol tan ddiwedd y cyfnod y gwnaed y penodiad ar ei gyfer (yn ddarostyngedig i unrhyw benderfyniad i derfynu'r penodiad yn gynharach). Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi fy mhenodi i weithredu fel archwilydd cyfrifon y Cyngor ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2014.

Fel Archwilydd Penodedig, mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi ystyried ac ardystio cyfrifon y Cyngor. Yn unol â safonau proffesiynol sy'n gymwys yn rhinwedd y Cod Ymarfer Archwilio a bennwyd o dan y ddeddf, mae hyn yn cynnwys rhoi barn ar b'un a yw'r cyfrifon yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn. Mae'r ddeddf hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i mi fodloni fy hun o ran y pethau hyn:

- bod y cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â rheoliadau o dan adran 39 o'r ddeddf (Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005);
- bod y cyfrifon yn cydymffurfio â gofynion yr holl ddarpariaethau statudol eraill sy'n berthnasol iddynt;
- bod arferion priodol wedi'u dilyn wrth lunio'r cyfrifon;
- bod y Cyngor wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae hefyd yn ofynnol i mi ardystio bod yr archwiliad wedi cael ei gwblhau yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Nid yw'r archwiliad yn golygu nad oes angen i'r Cyngor gyflawni'r cyfrifoldebau canlynol:

- rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol;
- sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi hawliau'r cyhoedd ac etholwyr i archwilio datganiadau ariannol y Cyngor a dogfennau cysylltiedig, gofyn cwestiynau i mi, fel yr Archwilydd Penodedig, am y cyfrifon a, lle y bo'n briodol, herio eitemau yn y cyfrifon.

Mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol ardystio hawliadau a ffurflenni grant penodol. Yr Archwilydd Penodedig, gan weithredu fel asiant ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, sy'n cyflawni'r gwaith archwilio mewn perthynas â'r hawliadau a'r ffurflenni hynny.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk